

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Sosionomi

Hanna Lappalainen ja Sini Suutari

Mediakasvatus Imatran varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyö 2018

Tiivistelmä

Hanna Lappalainen, Sini Suutari

Mediakasvatus Imatran varhaiskasvatuksessa, 25 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi AMK

Opinnäytetyö 2018

Ohjaaja: Lehtori Minna Koponen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia mediakasvatuksen tilaa Imatran varhaiskasvattajien näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää, miten mediakasvatusta toteutetaan Imatralla varhaiskasvatuksessa, ja millaisia näkemyksiä kasvattajilla on mediakasvatuksen hyödyistä ja haitoista.

Tutkimus toteutettiin Webropol-kyselyllä. Lomakehaastattelu lähetettiin yhdeksään päiväkotiin ja vastaajia saatiin viisi. Lomakehaastattelun tuloksia tarkasteltiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Mediakasvatuksen ja varhaiskasvatuksen määritelmät ovat opinnäytetyön teoreettinen viitekehys.

Mediakasvatukseen suhtaudutaan myönteisesti niin lasten kuin kasvattajien näkökulmasta. Kasvattajat kokivat mediavälineiden tuovan opetukseen monipuolisuutta ja uusia ideoita. Mediavälineitä käytetään esimerkiksi tiedon etsimiseen, toiminnan dokumentointiin ja musiikin toistoon. Liian suuri ruutu-aika ja lasten kouttumisen laitteisiin nähtiin huolenaiheena. Mediavälineiden käytölle ei nähty haittoja, jos kasvattaja itse tiedostaa, kuinka välineitä käytetään lasten kanssa.

Jatkotutkimusaiheena lasten kokemukset mediakasvatuksesta olisi uusi näkökulma aiheeseen, sillä opinnäytetyössä tarkasteltiin vain kasvattajien näkemyksiä mediakasvatuksesta. Toisena jatkotutkimusaiheena voisi toteuttaa toiminnallisen mediakasvatushetken lasten kanssa. Lisätutkimukset mediakasvatuksesta ovat tarpeellisia, sillä eri mediat koskettavat jo pientä lasta ja media muuttuu jatkuvasti.

Asiasanat: mediakasvatus, varhaiskasvatus, mediaväline/medialaite

Abstract

Hanna Lappalainen, Sini Suutari

Media education in Imatra's early childhood education, 25 Pages, 2 Appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Media Education at Early Childhood Education in the City of Imatra

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta

Bachelor of Social Services

Bachelor's Thesis 2018

Instructor: Minna Koponen, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of this thesis was to study media education methods in the municipality of Imatra. The aim of this thesis was to find out how media education is carried out within early childhood education in Imatra, to learn about the views educators hold on media education and what they see as the arguments for and against media education.

The study was conducted using a Webropol questionnaire. The questionnaire was sent to nine preschools of which five replied. The answers were analysed using inductive content analysis. The definitions of media education and early childhood education were used as our conceptual framework.

Media education is viewed positively by both the educators and the preschool children. Educators found media education useful in diversifying teaching and bringing new perspectives and ideas. Media equipment was used for research, documenting activities and playing music. No disadvantages were seen to using media equipment pending the educator had adequate knowledge of how to use the equipment with children.

Further study could be done from the children's perspective on media education. A child's point of view could bring a new angle on media education since this thesis focused on the educators views. Another possible study could be to oversee functional media education with children. Additional studies on media education are necessary due to the prominence of media in increasingly young children's lives and the constant change in media.

Keywords: media education, childhood education, media device

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Mediakasvatus	6
3	Varhaiskasvatus	8
3.1	Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa	9
3.2	Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	10
4	Opinnäytetyön tarkoitus	10
4.1	Opinnäytetyön toteutus	11
4.2	Aineiston analysointi	12
4.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	14
5	Tutkimustulokset	15
5.1	Mediavälineiden käyttö	16
5.2	Mediakasvatus päiväkodissa	17
5.3	Mediavälineiden mieluisuus kasvattajien näkökulmasta	19
5.4	Mediavälineiden käytön hyödyt ja haitat	20
6	Pohdinta ja yhteenveto	20
	Lähteet	22

Liitteet

- Liite 1 Saatekirje
- Liite 2 Lomakehaastattelu

1 Johdanto

Media on vahvasti läsnä suomalaisten lasten jokapäiväisessä arjessa ja se vaikuttaa lapseen syntymästä asti. Media eri muodoissaan vaikuttaa jo vauvan tunteiden, minäkuvan ja ajattelun kehitykseen sekä sosiaalisiin suhteisiin. Kaikilla lapsilla on oikeus hyvään mediakasvatukseen sekä laadukkaaseen ja turvalliseen mediaympäristöön. (Media alle 3-vuotiaiden arjessa 2012, 4.) Viime vuosikymmenen aikana on tapahtunut suuria muutoksia meitä ympäröivän median määrässä sekä muodoissa. Kuitenkaan pelkästään kasvaminen mediaympäristössä ei tee automaattisesti lapsista medialukutaitoisia (Kupiainen & Sintonen 2009, 30).

Tässä opinnäytetyössä selvitetään lastentarhanopettajien näkemyksiä mediakasvatuksen nykytilasta ja mediavälineiden käytöstä, sekä sen tarjoamista mahdollisuuksista ja haasteista Imatran varhaiskasvatuksessa kyselytutkimuksen avulla. Hotti, Iivonen & Pitkänen tutkivat opinnäytetyössään varhaiskasvattajien näkemyksiä mediakasvatuksesta Lappeenrannassa ja saivat tulokseksi, että kasvattajien mielestä koulutusta, aikaa ja laitteita mediakasvatukseen on liian vähän (Hotti ym. 2015). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan yksi varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea monilukutaidon sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 23), joten aiheen tarkasteleminen käytännön tasolta on mielestämme tarpeellista.

Opinnäytetyön teoriaosassa avataan ensin mediakasvatuksen käsitettä, sen jälkeen mediakasvatusta varhaiskasvatuksessa sekä vielä yleisesti lasta median käyttäjänä. Lisäksi teoriaosuudessa käsitellään mediakasvatusta ja monilukutaitoa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) kautta.

Kyselyn tavoitteena on tuottaa Imatran varhaiskasvatukselle tietoa alueensa mediakasvatuksen tilanteesta ja lastentarhanopettajien kokemuksista aiheeseen liittyen. Opinnäytetyö tukee omaa ammatillista kehittymistämme antamalla tietoa lasten varhaisesta mediakasvatuksesta päiväkodeissa.

Olemme molemmat olleet päiväkodissa harjoittelussa ja päässeet siten näkemään päiväkodin arkea ja sitä, kuinka päiväkodissa käytetään eri medialaitteita. Harjoittelumme ajoittuivat keväälle ennen uuden varhaiskasvatussuunnitelman voimaantuloa, joten meillä ei ole ajankohtaista tietoa siitä, kuinka medialaitteita käytetään päiväkodissa uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Harjoitteluun perustuvan kokemuksen mukaan medialaitteita, kuten iPad-tablettia, käytettiin silloin tällöin ajanvietteenä pelisovellusten muodossa, esimerkiksi kun lapsi oli herännyt päivälevolta tai kun puolipäivähoidossa oleva lapsi odotti vanhempaa hakemaan häntä kotiin. Lisäksi olemme dokumentoineet harjoitteluissamme tablettitietokoneiden ja kameroiden avulla muun muassa lasten tekemiä näytelmiä, jolloin materiaalia on päästy jälkikäteen tarkastelemaan yhdessä lasten ja myös huoltajien kanssa

2 Mediakasvatus

Mediakasvatusta voidaan määritellä kasvatuksen ja opetuksen alueeksi, jossa opitaan havaitsemaan ja tarkastelemaan median vaikutuksia ja merkityksiä niin yksilöille kuin yhteiskunnalle. Tutkimusalueena se on kasvatusta- ja viestintätieteellinen, eli poikkitieteellinen tutkimusalue. Mediakasvatukseen määritelmään kuuluu laajasti mediavälineiden ja niiden käytön opettelu, myös erilaisten mediasisältöjen analysointi. Mediakasvatukseen avulla edistetään niin lasten kuin aikuistenkin taitoja sekä valmiuksia meitä ympäröivässä mediakulttuurissa elämiseen. Mediakasvatukseen tavoitteena on yksilön osallisuuden tukeminen, kriittisen medianlukutaidon kehittäminen sekä oman mediasuhteen tiedostaminen. (Mediakasvatusseura 2018.)

Suomessa mediakasvatus näkyy varhaiskasvatukseen ja koulujen lisäksi mm. nuorisotyössä, järjestöissä sekä yksityisen sektorin toiminnassa (Mediakasvatusseura 2018). Suomi on ollut mediakasvatukseen kärkimaita pitkään, sillä jo 1970-luvulla Sirkka Minkkinen laati Joukkotiedotuskasvatukseen yleisen opetusmallin osana Unesco-toimikunnan julkaisuraporttia. 1980- ja 90-luvuilla koulujen viestintäkasvatus laajeni kriittisen ja analyttisen näkökulman lisäksi myös ilmaisullisiin sisältöihin. (Sinko 2007, 11). Kuitenkin jo 1950- ja 1960-luvuilla keskusteltiin au-

diovisuaalisesta kansansivistyksestä ja elokuvakatsauksesta, joita voidaan rinnastaa nykyisen mediakasvatuksen käsitteeseen. Mediakasvatuksen historiassa ovat vaihdelleet moralistisuuteen, esteettisyyteen, kriittiseen tulkintaan, mediakulttuuriin ja yhteisöllisyyteen painottuvat kaudet. Myös kunkin ajan kasvatukselliset periaatteet ovat muokanneet ja näkyneet mediakasvatuksen määrittelyssä. (Mediakasvatus esi- ja alkuopetuksessa 2009, 15-16.) Uusissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen ovat omia laaja-alaisen oppimisen alueita (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 22-23).

Media mielletään usein pelkästään tietokoneiksi ja muiksi teknisiksi laitteiksi, mutta on käsitteenä paljon laajempi. Mediavälineillä tarkoitetaan esimerkiksi kirjoja, elokuvia, digitaalisia pelejä, lehtiä sekä musiikkia (Media alle 3-vuotiaiden arjessa 2012, 4).

Lapsi median käyttäjänä

Lasten mediankäyttö alkaa lähipiiriä havainnoimalla. Jo alle 2 –vuotias lapsi seuraa huoltajien, muiden lapsen ympärillä olevien kasvattajien sekä vanhempien sisarusten mediankäyttöä. Vauvan ensimmäiset kosketukset mediaan ovat usein musiikin tai ääneen luettujen kirjojen kuuntelemista. Noin 2-3-vuotiaana lapset usein aloittavat useimmiten lastenohjelmien katsomisen tai lapsille tarkoitettujen pelien pelaamisen. Alle kolmevuotiailta puuttuu vielä luku- ja kirjoitustaito, mutta pelkästään kuvanlukutaidolla lapsi voi käyttää sujuvasti erilaisia mediasisältöjä. Pienet lapset oppivat laitteita käyttämällä ja muita seuraamalla tunnistamaan esimerkiksi erilaisia kuvia ja ikoneita, ja näiden avulla oppia käyttämään pelejä sekä muita sovelluksia. (Huhtanen 2016, 8.)

Lasten suhtautuminen mediaan ja mediavälineisiin on kokeilevaa ja leikinomaista. 3-4-vuotias ymmärtää jo ohjelmien ja pelien juonirakenteita ja jaksaa myös keskittyä pidempään. Lapsi osaa usein jo käyttää välineitä myös itsenäisesti. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.) Lapsi alkaa myös eläytyä vahvasti todentuntuisiin tarinoihin ja vertaamaan sitä käsitykseensä todellisuudesta. Aikuisen tehtävänä on valvoa ja opastaa lasta medialaitteiden käytössä, sekä antaa lapselle selityksiä ja vastauksia, sillä lapselta puuttuu kriittinen suhtautuminen

mediaan. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.) Noin 5-vuotiaana lapselle alkaa hahmottua kyky erottaa tosi ja taru toisistaan. Tällöin on hyvä aloittaa mediakulttuurin alkeiden harjoittelu lapsen kanssa. (Huhtanen 2016, 8.)

Lasten luontainen kiinnostus ja uteliaisuus uusia asioita kohtaan tekevät heistä usein innokkaita ja kokeilevia mediankäyttäjiä. Lapsi voi näyttää siltä, että hän osaa luontaisesti käyttää erilaisia laitteita, mutta teknologinen osaaminen ei synny itsestään. Erilaisten laitteiden käyttö on vain yksi osa mediataitoja, sillä sisältöjen tulkinta ja kriittinen arviointi sekä yksityisyyden suoja ovat oleellisia mediaosaamisen taitoja.

Mediakasvatuksen tavoitteena onkin tukea lasta kehittymään taidoissaan mediankäyttäjänä. Mediataidot ovat ajattelun ja tekemisen työkaluja, joita jokainen lapsi tarvitsee pärjätäkseen, hyötyäkseen ja pystyäkseen toteuttamaan itseään mediakulttuurissa. (Mediakasvatus kuuluu kuvaan varhaiskasvatuksessa 2012, 4.) Mannerheimin lastensuojeluliiton mukaan aikuisten tehtävä on suojella lasta median haitallisilta vaikutuksilta, mutta myös mahdollistaa nautinnollisia lapselle nautinnollisia kokemuksia median parissa. Aikuisen vastuulla on ohjata ja tukea lasten mediankäyttöä ja mediataitojen kehittymistä (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018). Mediakasvatus on tavoitteellista vuorovaikutusta, jonka osapuolina ovat kasvattaja, lapsi sekä mediakulttuuri (Kupiainen & Sintonen 2009, 31).

3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on asiakirja, jonka mukaan varhaiskasvatusta toteutetaan. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoidon kokonaisuutta, jossa erityisesti pedagogiikka painottuu. (Varhaiskasvatuslaki 580/2015.) Uudistuneissa varhaiskasvatuksen perusteissa painottuu lasten kasvuympäristön ja varhaiskasvatuksen toimintaympäristön muutokset (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016). Kasvuympäristön muutoksiin voidaan lukea teknologian merkityksen lisääntyminen ja monilukutaidon tarve, joita ei vuoden 2005 varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korosteta.

Valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan paikallisesti, esimerkiksi kunnittain. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma on velvoittava. Myös päiväkoti voi laatia oman varhaiskasvatussuunnitelman, ja jokaiselle lapselle tulee laatia oma varhaiskasvatussuunnitelma, jota täytyy arvioida ja joka tulee tarkastaa vähintään kerran vuodessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.) Henkilökohtaisella varhaiskasvatussuunnitelmalla pyritään takamaan toiminnan tavoitteellisuus lapsen kanssa työskennellessä.

Imatran kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta johdettu paikallinen suunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellään monilukutaito perustaitona, joka innostaa lapsia tutki-
maan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa ympäristöissä, myös digitaalisessa. Päiväkodeissa tarkastellaan tieto- ja viestintäteknologian roolia ja tutustutaan eri välineisiin. Digitaalista dokumentointia voidaan hyödyntää esimerkiksi leikeissä, liikkumisessa ja taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Lapsille mahdollistetaan sisältöjen tuottaminen ja kokeilu sekä itsenäisesti että ryhmän kanssa. (Imatran varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

3.1 Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa

Media ja sen ilmiöt ovat lapsen kasvuun ja oppimiseen vaikuttavia tekijöitä, jotka on otettava huomioon varhaiskasvatuksessa. Onkin tärkeää, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa median tulkinta- ja muita mediataitoja voidaan harjoitella pedagogisesti osaavien ammattilaisten avulla, jotta lapsilla olisi vahva pohja yksilön mediasuhteelle. Tarkoituksena on tukea lapsia ikätason mukaan itseilmaisuuksiin ja aktiiviseen osallistumiseen. (Huhtanen 2016, 24-25.)

Mediasisältöjen tulkintaa voidaan harjoitella pohtimalla yhdessä lasten kanssa erilaisia mediasisältöjä ja niiden totuudenmukaisuutta. Mahdollisuus leikinomaisesti ja turvallisesti tutustua mediasisältöihin ja tuottaa itse mediasisältöjä tukee muun muassa lapsen luovuuden ja ryhmätyötaitojen kehittymisessä (Huhtanen 2016, 24-25). Myös Saara Salomaa (2016) kirjoittaa että median oma tuottaminen ja tarkastelu luovat lapselle puitteita muun muassa osallisuuden vahvistamiseen ja yhteistoiminnalliseen oppimiseen (Salomaa 2016, 139.)

Varhaiskasvatuksessa työskentelee paljon ihmisiä, joiden asenteet, koulutus, kokemukset ja henkilökohtaiset näkemykset mediakasvatusta ja median käyttöä kohtaan vaihtelevat. Mediakasvatuksen tärkeyden vuoksi jokaisen kasvattajan tulisi osallistua työyhteisön yhtenäisten linjojen kehittämiseen ja käyttämiseen. Lasten mediakasvatus on huoltajien sekä kasvatusorganisaatioiden jaettu vastuu. Ammattikasvattajien tulisi pystyä myös tukemaan vanhempia lasten mediakasvatuksessa. Syynä joidenkin varhaiskasvattajien epäilevään suhtautumiseen mediakasvatusta ja mediavälineiden käyttöä kohtaan voi olla esimerkiksi tiedon puute ja oma vähäinen mediatuntemus tai laitekeskeinen käsitys mediakasvatuksesta. Varhaiskasvatuksen ammattilaisen on hyvä tarkastella myös omaa mediasuhdettaan pystyäkseen tarjoamaan laadukasta mediakasvatusta lapsille. (Huh-
tanen 2016, 20-21).

3.2 Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhutaan laaja-alaisen oppimisen osassa monilukutaidosta ja tieto- ja viestintäteknologisesta osaamisesta. Näitä taitoja tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa sekä osallistumisessa yhteiskuntaan. Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen edistävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 23-24.)

Monilukutaidolla tarkoitetaan kulttuurisesti moninaisten viestien ja ympäröivän maailman ymmärtämistä. Sen perustana on käsitys erilaisista tekstimuodoista sekä lukutaidoista, esimerkiksi kuvanlukutaito, peruslukutaito ja medianlukutaito. Lapsia innostetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa ympäristöissä. Monilukutaidon kehittymiseksi lapset tarvitsevat aikuisten mallia ja ohjausta muun muassa tieto- ja viestintäteknologian monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 24.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää lastentarhanopettajien näkemyksiä mediakasvatuksesta Imatran varhaiskasvatuksessa. Selvitämme lastentarhan-

opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta päiväkodissa, mediavälineiden käytöstä sekä varhaiskasvattajien suhtautumisesta mediavälineisiin. Tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat:

- Kuinka mediakasvatus näkyy päiväkotiarjessa?
- Mitä mahdollisuuksia mediakasvatus tarjoaa?
- Minkälaisia haasteita mediakasvatus luo?

Näiden kysymysten avulla tavoitteemme on tuottaa lisätietoa ajankohtaisesta ja tärkeästä aiheesta, jota voimme hyödyntää omassa työssämme tulevana varhaiskasvattajina. Tämän lisäksi tavoitteena on lisätä Imatran kaupungin ja varhaiskasvattajien tietoutta varhaiskasvatuksensa toteutuksesta mediakasvatuksen osalta.

4.1 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyömme on toteutettu laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei ole välitöntä vaikutusta eikä merkitystä tutkimuksen onnistumiseen. Aineiston tehtävänä on toimia tutkijan apuna rakennettaessa käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. (Eskola & Suoranta 2001, 62.) Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöillä, joilta tietoa kerätään, on kokemusta aiheeseen liittyen ja heidät on valittu harkitusti (Tuomi & Sarajärvi 2006, 88).

Idea mediakasvatuksesta opinnäytetyön aiheena on ajankohtainen ja kiinnostaa meitä molempia. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa varhaiskasvattajia tukemaan lasten monilukutaitoa sekä viestintä ja teknologiaosaamista, joten halusimme selvittää asiaa käytännön tasolta.

Opinnäytetyö toteutettiin sähköisenä lomakehaastatteluna, jonka Webropol-linkki lähetettiin osallistujille. Valitsimme tutkimuksen toteuttamiseksi sähköisen lomakehaastattelun, sillä sen avulla vastaajien oli helppo valikoida heille sopiva aika vastaamiseen. Toivoimme tämän maksivoivan vastaajien määrän. Lomakehaastattelulla kerätyt vastaukset ovat jo valmiiksi kirjoitetussa muodossa, joten litte-

roinnissa tapahtuvat mahdolliset virheet jäävät pois. Lisäksi sähköisesti toteutetun haastattelun etuna on haastattelutilanteiden mahdollisten häiritsevien tekijöiden, kuten valta-asemien, puuttuminen. (Kuula 2011, 174.)

Tutkimuskysymysten pohjalta kokoamamme lomakehaastattelu sisälsi yhteensä 20 kysymystä, joista kolme oli suljettua, yksi puoliavoin ja 16 avointa. Puoliavoinnissa kysymyksessä vastaajilla oli mahdollisuus valita valmiista vaihtoehdoista yksi tai useampi sopiva, ja kirjoittaa tarvittaessa myös oma vastaus avoimeen kohtaan. Kysymyksistä 13 oli pakollisia vastattavia.

Lomakehaastattelu alkoi vastaajan taustatietojen selvittämällä, jossa selvittämme muun muassa iän, koulutuksen, työkokemuksen sekä lapsiryhmän koon. Taustatietojen keräämisen ansiosta pystymme tekemään aineiston analysointivaiheessa vertailevaa tutkimusta vastaajan työkokemuksen, iän tai lapsiryhmän koon vaikutuksesta päiväkotiryhmän mediakasvatukseen. Taustatietojen jälkeen kysymykset olivat teemoiteltu kolmeen osioon. Ennen ensimmäistä kyselyosiota olemme avanneet mediakasvatuksen ja monilukutaidon käsitteet. Ensimmäisenä kysyttiin mediavälineiden käytöstä, vastaajan henkilökohtaisista kokemuksista itsestään mediakasvattajana sekä lasten suhtautumisesta mediakasvatukseen ja -välineisiin ja lopuksi mediakasvatuksen ja mediavälineiden käytön hyödyistä ja haitoista.

Linkki lomakehaastatteluun lähetettiin etukäteen sovituille päiväkodeille sähköpostitse saatekirjeen kanssa 25.4.2018 ja vastausaikaa oli kolme viikkoa. Saimme kyselyymme yhteensä viisi vastausta. Kyselyn toimivuutta testattiin ennen sen lähettämistä päiväkoteihin opinnäytetyötämme ohjaavan opettajan Minna Koposen toimesta.

4.2 Aineiston analysointi

Aineiston keräämisen jälkeen alkaa aineiston analysointi, jotta tulokset saadaan näkyviksi. Leino-Kilpi (1997) toteaaakin että tutkimuksen tehtävä on jäsentää todellisuutta paremmin ymmärrettävään muotoon (Kylmä & Juvakka (2007, 112). Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. Sen avulla

pyritään muodostamaan tiivistetty kuvaus tutkittavasta asiasta, sekä yhdistämään tulokset kontekstiin ja aiheita koskeviin muihin tutkimustuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122.)

Sisällönanalyysin menetelmänä käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Tiivistettynä se tarkoittaa sitä, että ensin aineisto puretaan osiin ja sisällöltään samankaltaiset osiot yhdistetään. Tämän jälkeen yhdistetyt osiot tiivistetään vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Keskeistä on se, että tutkittavaa ilmiötä tarkastellaan ja kuvataan kerätyn aineiston pohjalta. (Kylmä & Juvakka 2007, 112-113.)

Miles ja Huberman (1994) kuvaavat aineistolähtöisen analyysin kolmevaiheiseksi prosessiksi, jossa ensimmäisessä vaiheessa aineisto redusoidaan eli pelkistetään, sen jälkeen klusteroidaan eli ryhmitellään ja lopuksi abstrahoidaan eli luodaan teoreettisia käsitteitä. Redusointivaiheessa analysoitava tieto käydään läpi niin, että tutkimukselle epäolennainen data karsitaan pois. Tämä tapahtuu esimerkiksi niin, että aineistosta kerätään ilmaisia, jotka kuvaavat tutkimustehtävää. Ilmaisut kerätään niistä mitään poistamatta siten että samaa ilmiötä kuvaavat ilmaukset ovat allekkain. Klusterointivaiheessa aiemmin kerätyt alkuperäisilmaukset käydään huolellisesti läpi ja niistä etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa ilmiötä kuvaavat ilmaisut yhdistellään eri luokiksi ja alaluokiksi. Luokittelussa aineisto tiivistyy. Kolmannessa vaiheessa eli abstrahoinnissa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja muodostetaan sen perusteella teoreettisia käsitteitä. Alkuperäisdatan kielelliset ilmaukset muutetaan teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122-127.)

Aloitimme aineiston analysoinnin lukemalla lomakehaastattelulla saamamme vastaukset huolellisesti läpi useampaan kertaan kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Samalla kirjasimme ylös vastauksista nousseita huomioita, kuten samankaltaisuuksia muiden vastaajien kanssa. Tämän jälkeen kirjasimme saadusta aineistosta tutkimuskysymyksiimme vastaavat ilmaisut niitä muokkaamatta ja muodostimme teemoja. Teemat ovat mediavälineiden käyttö, mediakasvatus päiväkodissa, mediavälineiden mieluisuus kasvattajien näkökulmasta sekä mediavälineiden käytön hyödyt ja haitat.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen kaikissa vaiheissa tulee ottaa huomioon sen eettisyys ja luotettavuus. Hyvää tutkimusta ohjaa tutkijan eettinen sitoutuneisuus. Tutkija on vastuussa hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta ja tutkimuksen rehellisyydestä. Tutkimustieteellisen neuvottelukunnan (TENK 2012) ohjeistuksen mukaan tutkimusetiikalla tarkoitetaan vastuullisten ja oikeiden toimintatapojen noudattamista ja edistämistä tutkimustoiminnassa sekä tieteeseen kohdistuvien loukkausten ja epärehellisyyden tunnistamista ja torjumista kaikilla tieteenaloilla (Tuomi & Sarajarvi 2018, 150-151.) Kävimme tarkasti läpi jo suunnitteluvaiheessa hyvän tieteellisen käytännön ehtoja, jotta pystymme noudattamaan niitä koko tutkimuksen ajan.

Kyselyä tai lomakehaastattelua laatiessa tulee varmistaa, että kysymykset vastaavat tutkijan asettamiin tutkimuskysymyksiin, eivätkä ole johdattelevia tai liian vaikeita (Mäkinen 2006, 92-93). Pyrimmekin lomakehaastattelua laatiessa kiinnittämään huomiota siihen, että kysymykset vastaisivat mahdollisimman hyvin asettamiimme tutkimuskysymyksiin mediakasvatuksen näkyvyydestä päiväkotiarjessa sekä mediakasvatuksen ja -laitteiden antamista mahdollisuuksista ja haasteista. Halusimme myös kiinnittää huomiota kysymysten asetteluun, tyyliin ja pituuteen, jotta haastatteluun vastaaminen kuormittaisi mahdollisimman vähän vastaajia lastentarhanopettajien hektisessä arjessa.

Riittävän informaation varassa vastaajat pystyvät tekemään vapaaehtoisen päätöksen osallistumisestaan tutkimukseen. Kyselyyn vastaamisen keskeyttäminen on oltava mahdollista myös missä vaiheessa tahansa. (Kuula 2011, 107.) Olimme yhteydessä kaikkiin kyselyyn osallistuviin päiväkoteihin sekä esiopetusryhmiin jo hyvissä ajoin ennalta, joten kyselyyn osallistuvilla oli jo ennen vastaamista hyvä käsitys tutkimuksen tavoitteesta. Sähköisesti lähetettävän kyselylomakkeen yhteydessä lähetettiin vielä saatekirje, jossa kerroimme muun muassa saamiemme tietojen käsittelystä sekä vastaajien anonymiteetin säilyttämisestä.

Tutkimukseen osallistuvien anonymiteetti, eli henkilöllisyys, tulee pitää salassa. Lain mukaan anonymisointi tarkoittaa sitä, että yksittäisiä tutkittavia ei voi aineis-

tosta tunnistaa helposti. Lain soveltamisen näkökulmasta olennaista on, että ulkopuolinen ei pysty aineistosta yksiselitteisesti päättelemään, keitä tutkittavat ovat. (Kuula 2011, 112.) Anonymiteetin säilyttämistä tukee se, että tekemämme haastattelu tapahtui sähköisesti, eikä suoria tunnisteita, kuten nimeä, tutkittavan ääntä tai kuvaa kerätty. Vastaajien anonymiteetti pyrittiin säilyttämään tutkimuksen eettisyyden säilyttämiseksi, joten esimerkiksi vastaajien nimiä tai päiväkotien nimiä ei kysytty. Keräämämme aineisto ei ole arkaluontoista, joten saamamme aineisto voitaisiin säilyttää jatkotutkimuksia varten. Tutkimukseen osallistuvia tulee kuitenkin informoida silloin aineiston säilyttämisestä (Kuula 2011, 113).

Toivoimme saavamme haastatteluun tarpeeksi vastaajia, jotta tutkimus olisi luotettava. Vastaajia lomakehaastatteluun tuli viisi. Pyrimme vaikuttamaan vastaajien määrään muun muassa olemalla etukäteen yhteydessä päiväkoteihin sekä laatimalla selkeän ja lyhyen haastattelun, jossa oli sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Sähköisesti täytettävän haastattelun avulla vastaajilla oli myös itse mahdollisuus valita sopiva aika vastaamiseen ja tarvittaessa myös keskeyttää vastaaminen ja jatkaa myöhemmin. Vastaajien pieneen määrään voi vaikuttaa moni tekijä, esimerkiksi lastentarhanopettajien kiireinen aikataulu tai tutkimuksen kokeminen tarpeettomaksi.

5 Tutkimustulokset

Haastatteluamme osallistui viisi vastaajaa. Haastattelun alussa selvitimme vastaajien taustatietoja, kuten iän, koulutuksen, työkokemuksen määrän sekä lapsiryhmän iän ja koon, jossa vastaaja työskentelee. Tämän lisäksi taustatietojen avulla tarkoituksenamme oli selvittää mahdollisia eroja mediakasvatuksen menetelmissä tai siihen suhtautumisessa esimerkiksi varhaiskasvattajan iän tai lapsiryhmän koon mukaan.

Vastaajista kolme (60%) oli koulutukseltaan varhaiskasvatuksen kandidaatteja, yksi (20%) sosionomilastentarhanopettaja ja yksi (20%) sosionomi. Vastaajien ikäjakauma toteutui seuraavasti: yksi 20-29-vuotias, kaksi 30-39-vuotiasta ja kaksi 40-49-vuotiasta. Työkokemusta vastaajilla neljällä oli kymmenen vuotta tai enemmän ja yksi vastaajista oli työskennellyt varhaiskasvatuksessa vuoden.

Vastaajien lapsiryhmien koko vaihteli 18 ja 30 lapsen välillä ja ikäryhmittäin niin, että joukossa oli yksi 3-4-vuotiaiden ryhmä, yksi 3-6-vuotiaiden ryhmä, kaksi 5-6-vuotiaiden ryhmää sekä yksi 6-7-vuotiaiden ryhmä. Joukossa oli siis sekä päiväkotieetti esiopetusryhmiä.

5.1 Mediavälineiden käyttö

Mediavälineiden käyttöön liittyviä kysymyksiä lomakkeessamme oli yhteensä 11 kappaletta. Halusimme selvittää tarkasti muun muassa, mitä mediavälineitä päiväkodeissa käytetään, kuinka usein, ja ovatko ne lasten itsenäisesti käytettävissä. Tämän lisäksi halusimme selvittää, missä tilanteissa mediavälineitä käytetään, kuinka usein mediavälineitä käytetään, ja onko välineitä riittävästi myös lasten itsenäiseen käyttöön vai ei.

Vastaajilta kysyttiin, mitä mediavälineitä heidän päiväkotiryhmissään käytetään. Saamamme vastaukset tukivat omia havaintojamme päiväkodeista eikä suuria yllätyksiä eniten käytettyjen välineiden listauksissa ollut. Ylivoimaisesti suosituin mediaväline oli odotetusti kirja, joita kaikki vastaajat (100%) käyttävät ryhmissään. Seuraavaksi suosituimpia olivat tablettitietokone (80%) ja smart board (80%). Kysymys oli puoliavoin ja yksi vastaajista lisäsi listaan CD-soittimen ja bluetooth-kaiuttimen. Kuviossa 1 on yhteenveto saamistamme vastauksista.

Kuvio 1. Säännöllisesti käytettävät mediavälineet varhaiskasvatuksessa

Vastauksista kävi ilmi välineiden monipuolinen käyttö erilaisissa tilanteissa. Mediavälineitä käytetään päivittäin, esimerkiksi kirjoja luetaan ja smart boardia käytetään heijastamaan tehtäviä. Vastaajista kaksi koki mediavälineitä olevan päiväkodissa riittävästi ja kaksi niitä olevan liian vähän. Välineiden vähyyttä näkyi yhden kasvattajan mukaan siten, että ne eivät ole lasten itsenäisesti käytettävissä, vaan aikuinen valvoo niiden käyttöä. Yksi kasvattaja vastasi, etteivät välineet ole itsenäisessä käytössä päivittäin ja yhden mukaan välineitä ei käytetä sillä tavoin, kun hän toivoisi. Yksi vastaaja kertoi kirjojen ja leikkaamiseen tarkoitettujen lehtien olevan lasten saatavilla vapaasti.

5.2 Mediakasvatus päiväkodissa

Vastauksissa nousi esille kasvattajien positiivinen asenne mediakasvatusta ja mediavälineitä kohtaan, kun kysyttiin millaisena mediakasvattajana varhaiskasvattaja itsensä näkee. Kaikki kyselyyn vastanneet kuvasivat itseään avoimina ja innokkaina mediakasvattajina. Yksikään kyselyyn saatu vastaus ei heijastanut kasvattajan kokevan mediakasvatusta ja mediavälineitä tarpeettomana tai muutoinkaan negatiivisena asiana. Päinvastoin mediakasvatuksen tärkeys ja hyödyt nousivat usein kyselyssä esille. Myös keräämämme teoria-aineiston mukaan

kasvattajan oma suhtautuminen vaikuttaa varhaiskasvatuksessa annetun media-
kasvatuksen laatuun. Yksi vastaajista mainitsi kasvattajan roolin esimerkin näyt-
täjänä lapsille eri välineiden käytössä, mikä on tärkeää mediakasvatuksesta pu-
huttaessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan aikuisen anta-
man mallin ja ohjauksen tärkeys lapsen tieto- ja viestintäteknologian monipuoli-
sen ja turvallisen käytön turvaamiseksi.

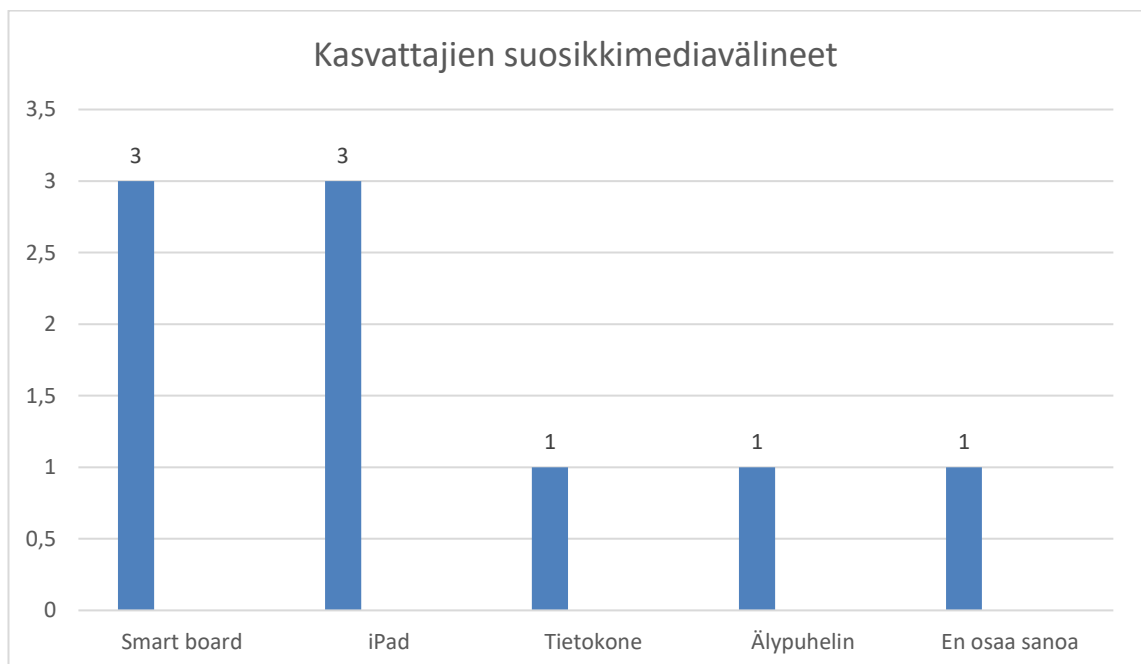
Vastauksista nousi esille vastaajien kiinnostus oppia ja kehittyä mediakasvatta-
jana, kun kysyttiin koulutuksen riittävydestä, kuten esimerkiksi onko varhaiskas-
vattaja saanut riittävästi koulutusta ja millaista koulutusta hän toivoisi. Kaksi vii-
destä vastaajasta mainitsi vastauksessaan halun oppia hyödyntämään mediavä-
lineitä entistä paremmin ja kehittyä niiden käytössä. Jatkuvan oppimisen merkitys
nousi myös esille vastauksissa. Tämä on ymmärrettävää, sillä mediavälineiden
kirjo on valtava ja muutos nopeaa. Aihe on myös ajankohtainen ja puhuttava,
yksikään varhaiskasvattaja ei ole varmastikaan välttynyt keskustelusta media-
kasvatuksen roolista. Samaan aikaan kun vastauksista nousi esille varhaiskas-
vattajien kiinnostus kehittää itseään mediakasvattajana kävi myös ilmi, että var-
sinainen koulutus aiheeseen liittyen on ollut vähäistä. Kolme vastaajista kertoi
mediakasvatuksen ja välineiden käytön opettelun tapahtuvan pääosin itsenäisti.
Myös työkavereiden tuki mainittiin yhdessä vastauksista merkittävänä tekijänä
opettelussa. Kaksi vastanneista koki saaneensa tarpeeksi koulutusta mediaväli-
neiden käytöstä.

Kyselyn vastausten perusteella koulutusta mediakasvatuksen toteuttamisesta ja
mediavälineiden monipuolisemmasta käytöstä varhaiskasvatuksessa siis kaivat-
tisiin. Vastanneiden varhaiskasvattajien suhtautuminen mediakasvatukseen ja
–välineisiin on kuitenkin hyvin avointa ja kiinnostunutta, mikä on tärkeä lähtö-
kohta koulutuksen hyödyllisyyttä ajatellen. Yksi vastanneista toivoi lisää koulu-
tusta sekä laitteita, joita nimenomaan lapset itse pystyisivät käyttämään ilmiöitä
tutkittaessa. Toinen toive vastauksissa oli saada koulutusta mediavälineiden
käyttöön liittyen myös hieman vaativampiin tarpeisiin alkeiden opettelemisen si-
jaan. Tarpeellista olisi siis laajentaa välineiden käytön mahdollisuuksia, kun pe-
rusasiat on jo opeteltu.

Hotti, Iivonen & Pitkänen (2015) saivat samankaltaisia tuloksia koulutuksen ja laitteiden vähydestä mediakasvatukseen liittyen opinnäytetyössään. Sen sijaan heidän tuloksissaan näkynyt puute kasvattajien laitteiden käytön osaamisessa ei noussut tässä kyselyssä esille. Vastanneet kokivat osaamisensa mediakasvatukseen liittyen hyväksi, mutta opettelu on ollut pääosin itsenäistä.

5.3 Mediavälineiden mieluisuus kasvattajien näkökulmasta

Kasvattajat pitivät eniten smart boardin ja iPadin käyttämisestä. Kaksi kasvattajaa nimesi suosikeikseen myös tietokoneen ja älypuhelimien. Yksi kasvattaja vastasi, ettei osaa sanoa, mutta tykkäisi käyttää enemmän smartboardia, jos siihen olisi mahdollisuus. Vähiten pidetyt mediavälineet olivat kamera ja televisio, jonka yksi kasvattaja nimesi (kuvio 2.).

Kuvio 2. Kasvattajien suosikkimediavälineet.

Kasvattajien näkemyksen mukaan lapset pitävät useista mediavälineistä, erityisesti iPadin käytöstä. Muita vastauksia oli musiikin toistaminen soittimesta, kirjoista, mikrofonin laulamista ja asioiden katselusta smartboardilta. Yhden kasvattajan mielestä lapset pitävät vähiten kameran käytöstä ja toisen näkemyksen

mukaan lapset pitävät kaikesta ja kaikista laitteista. Lapsilta itseltään ei kuitenkaan kysytty heidän suosikkejaan, vaan oletus heidän suosikeistaan perustuu kasvattajien näkemyksiin.

Mediavälineiden käytön hyödyt ja haitat

Mediavälineiden käytölle päiväkodissa nähtiin erilaisia hyötyjä. Niiden nähtiin tuovan uusia ideoita oppimiseen ja helpottavan tiedonhakuja. Mediavälineillä voidaan lisätä lasten osallisuutta, käyttää ajankohtaista materiaalia ja tuoda saataville erilaisia aistikokemuksia. Mediavälineiden käytön haitaksi kyselyssä nousi huoli liiallisesta ruutuajasta ja vaara koukuttua esimerkiksi tabletilla pelaamiseen, jos aikuinen ei valvo ja kontrolloi laitteen käyttöä. Vastauksissa tuotiin esille kasvattajien vastuun roolia: kun käytetään välineitä oikein ja kasvatetaan tietoisesti, lapsetkin oppivat käyttämään niitä oikein.

6 Pohdinta ja yhteenveto

Lähetimme lomakehaastattelun yhdeksään imatralaiseen päiväkotiin, joissa jokaisessa on useampi lapsiryhmä. Tavoitteena oli saada mahdollisimman monta vastausta, mutta lopullinen vastaajamäärä jäi kahden muistutussähköpostin jälkeen viiteen vastaajaan. Pienen vastaajamäärän vuoksi tulokset eivät ole yleistettävissä, mutta vastauksissa oli toistuvuutta, joka tukee myös omia havaintojamme sekä keräämäämme teoriatietoa. Jokainen lomakehaastattelun avannut kuitenkin vastasi kysymyksiimme, mikä kertoo kyselyn olevan riittävän selkeä. Palautekysymyksessä kolme vastaajaa kommentoi kyselyä sopivan lyhyeksi ja helpoksi vastattavaksi. Lomakehaastattelun otetta kehuttiin neutraaliksi ja kysymyksiä hyvin laadituiksi.

Mietimme haastattelun kysymyksenasettelussa, kuinka välttää mediavälineiden ja mediakasvatuksen ymmärtämisen pelkkinä medialaitteina, mutta useamman avoimen kysymyksen kohdalla vastaajat puhuvat mediavälineiden sijaan medialaitteista. Pohdimme myös, kannattaisiko lomakehaastattelun alkuun kirjoittaa mediakasvatuksen määritelmä ja korostaa, että välineillä tarkoitetaan laitteiden lisäksi myös kirjoja, lehtiä ja muita perinteisiä mediavälineitä. Jos lomakehaastat-

telun tekisi uudelleen, käsitteiden määrittelyllä saattaisi välttää mediakasvatukseen ymmärtämisen pelkkänä laitteisiin liittyvänä. Medialaitteet ovat niin peruskoulussa kuin varhaiskasvatuksessa ajankohtainen aihe, joten mediakasvatus on saatettu nähdä siksi lähinnä laitteina.

Kasvattajat kokivat mediakasvatuksen tärkeäksi, eivätkä nähneet mediavälineiden käytöllä selkeitä haittoja, kun kasvattaja itse tiedostaa toimintansa. Kasvattajat myös kokivat saaneensa riittävästi koulutusta, osittain työnantajan toimesta ja osittain itse opetellen. Vuonna 2015 Lappeenrannan varhaiskasvattajat kokivat tarvitsevansa lisää koulutusta mediakasvatukseen ja ohjelmiin liittyen (Hotti ym. 2015, 34). Tutkimuksia ei voida suoraan verrata, mutta voidaan pohtia, onko uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä tarjottu kasvattajille koulutusta, sillä perusteet velvoittavat mediakasvatukseen ja monilukutaidon opettamiseen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 44).

Tutkimuksemme käsittelee lähinnä kasvattajien näkemyksiä mediakasvatuksesta ja sen toteutumista Imatran varhaiskasvatuksessa. Vaikka vastaajamäärä jäi suppeaksi, antaa se silti tärkeää tietoa Imatran kaupungille kasvattajien suhtautumisesta mediakasvatukseen. Jatkotutkimusaiheena voitaisiin tarkastella yksityiskohtaisemmin mediakasvatuksen toteutumista varhaiskasvatussuunnitelmaan peilaten tai toteuttaa toiminnallinen opinnäytetyö pitämällä mediakasvatusuokioita varhaiskasvatuksen kentällä. Myös lasten näkemykset ja kokemukset mediakasvatuksesta olisi mielenkiintoinen tutkimusaihe.

Lähteet

Eskola, J & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.

Hotti, M., Ilvonen, S., & Pitkänen, J. Lastentarhaopettajien näkemyksiä media-
kasvatuksesta Lappeenrannan varhaiskasvatuksessa. 2015. Saimaan ammatti-
korkeakoulu. Sosiaaliala. Opinnäytetyö.

Huhtanen, E. 2016. Lasten mediamaailma pähkinänkuoressa. Teoksessa Huh-
tanen, E. (toim.) & Mediakasvatusseura. Mediakasvatusseuran julkaisuja 5/2016.
[https://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/Lasten-mediamaailma-
pahkinankuoressa-1.pdf](https://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/Lasten-mediamaailma-pahkinankuoressa-1.pdf). Luettu 26.10.2017.

Imatran kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Imatran kaupunki.
[https://www.imatra.fi/sites/default/files/atoms/files/Varhaiskasvatussuunni-
telma%202017.pdf](https://www.imatra.fi/sites/default/files/atoms/files/Varhaiskasvatussuunnitelma%202017.pdf) Luettu 13.3.2018

Kupiainen, R. & Sintonen, S. 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus.
Hakapaino: Helsinki University Press/Palmenia.

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta käyttö ja säilytys. Tampere:
Vastapaino.

Kuula, A. 2013. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vantaa:
Hansaprint Oy.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima
Oy.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. 3-4-vuotias ja median käyttö.
[https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotias-ja-me-
dian-kaytto/](https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotias-ja-me-
dian-kaytto/) Luettu 12.9.2018.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. 4-5-vuotias ja median käyttö.
[https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/4-5-v/4-5-vuotias-ja-me-
dian-kaytto/](https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/4-5-v/4-5-vuotias-ja-me-
dian-kaytto/) Luettu 12.9.2018.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2018. Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/varhaiskasvattajille/mediakasvatus-varhaiskasvatuksessa/> Luettu 11.10.2018.

Media alle 3-vuotiaan arjessa. 2012. Mannerheimin lastensuojeluliitto. <https://dzmdrerwnq2zx.cloudfront.net/prod/2017/07/06184009/Media-alle-3-vuotiaan-arjessa-opas.pdf> Luettu 24.10.2017.

Mediakasvatus. 2015. Mediataitokoulu. Tietopankki. Mediakasvatus. http://mediataitokoulu.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=323&Itemid=414&lang=fi Luettu 12.9.2018.

Mediakasvatus esi- ja alkuopetuksessa. 2009. Kerhokeskus - koulutyön tuki ry https://www.opinkirjo.fi/easydata/customers/opinkirjo/files/materiaalit/mediakasvatus_esi-ja_alkuopetuksessa_netti.pdf. Luettu 12.10.2018.

Mediakasvatus kuuluu kuvaan varhaiskasvatuksessa. 2012. Kansallinen audiovisuaalinen instituutti. <http://www.mediataitokoulu.fi/kuuluukuvaan.pdf> Luettu 11.10.2017.

Mediakasvatusseura. 2018. Mediakasvatus. <https://mediakasvatus.fi/mediakasvatus/> Luettu 12.10.2018.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014. Opetushallitus. https://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf Luettu 13.9.2018.

Ruhala, A. 2010. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten käsityksiä mediakasvatuksesta varhaiskasvatuksessa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/81339/gradu04116.pdf?sequence=1> Luettu 11.10.2017.

Salomaa, S. 2016. Mediakasvatustietoisuuden jäsentäminen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen Tiedelehti 5(1). 139. <http://jecer.org/fi/mediakasvatustietoisuuden-jasentaminen-varhaiskasvatuksessa/> Luettu 23.3.2018

Sinko, P. 2007. Mediakasvatus 2000-luvun opetussuunnitelmissa. Teoksessa Aalto-Setälä, P., Rantanen, J., Ahonen, R., Sillanpää, P., Raunio, S., Suvanto, M-L., Pelttari, A. & Lieto, J. (toim.) Me, media ja maailma. Opas mediaosaamiseen. Printsystems Oy: Plan Suomi Säätiö, 11-14.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (uudistettu laitos). Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §1.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf Luettu 10.10.2017.

Sosiaali- ja terveystieteiden

Hyvä lastentarhanopettaja,

pyydämme sinua osallistumaan kyselyymme koskien mediakasvatusta päiväkodissanne.

Opiskelemme Saimaan ammattikorkeakoulussa Sosionomi (AMK) tutkintoa, joka mahdollistaa meille lastentarhanopettajan kelpoisuuden. Tarkoituksenamme on selvittää lastentarhanopettajien kokemuksia ja suhtautumista mediakasvatukseen sekä saada tietoa mediavälineiden käyttötavoista päiväkodissanne. Opin- näytetyömme aineisto kerätään mediakasvatuksesta Imatran varhaiskasvatuk- sessa.

Antamiasi tietoja käsitellään luottamuksellisesti koko opinnäytetyöprosessin ajan eikä yksittäistä vastaajaa tai päiväkotia voi tunnistaa opinnäytetyöstämme. Kyse- lyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Henkilötietoja ei kerätä ja siksi vastaukset ovat anonyymejä. Kyselyyn vastaamiseen kuluu aikaa noin 20 minuuttia. Vas- tausaikaa teillä on 14.5. asti. Vastauksesi antaa arvokasta tietoa Imatran varhais- kasvatukselle mediakasvatuksen tilasta.

Annamme mielellämme lisätietoja opinnäytetyöstämme.

Ystävällisin terveisin,

Hanna Lappalainen hanna.lappalainen@student.saimia.fi 0503007981

Sini Suutari sini.suutari@student.saimia.fi 0407363466

1. Koulutus

- Varhaiskasvatuksen maisteri
- Varhaiskasvatuksen kandidaatti
- Sosionomi Ito
- Sosionomi
- Joku muu, mikä?

2. Ikä

- 20-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- Yli 60

3. Työkokemus varhaiskasvatuksessa

4. Lapsiryhmän koko

5. Lapsiryhmän ikäjakauma

6. Mitä seuraavista mediavälineistä päiväkotiryhmässänne käytetään lasten kanssa säännöllisesti?

- Tablettitietokone
- Tietokone
- Kamera
- Älypuhelin
- Televisio
- Radio
- Lehdet
- Kirjat
- Smart board
- Videotykki
- Muu, mikä?

7. Missä tilanteissa mediavälineitä käytetään?

8. Mitä mediavälineitä käytätte enemmän kuin kerran viikossa?

9. Onko päiväkodissänne mielestäsi riittävästi mediavälineitä?

10. Ovatko mediavälineet lasten itsenäisesti käytettävissä?

11. Minkä mediavälineen käyttämisestä pidät eniten?
12. Entä vähiten?
13. Minkä mediavälineen käytöstä lapset pitävät eniten?
14. Entä vähiten?
15. Millaisena mediakasvattajana näet itsesi?
16. Mitä hyötyä koet mediavälineistä ja niiden käytöstä olevan päiväkodin arjessa?
17. Onko mediavälineiden käytöstä päiväkodissa mielestäsi haittoja?
18. Oletko saanut mielestäsi riittävästi koulutusta mediakasvatuksesta ja välineiden käytöstä?
19. Jos vastasit ei, minkälaista koulutusta toivoisit?
20. Tahdotko sanoa vielä jotain mediakasvatukseen liittyen?
21. Mitä pidit kyselystä?